

دنیای پژوهش و رمز و رازهای آن؛ شفافیت و صداقت

The World of Research and Its Mysteries; Transparency and Honesty

محسن رضائیان^۱

M. Rezaeian

تا کنون درباره سه راز مهم دنیای پژوهش یعنی خلاقیت و نوآوری [۱]، کار بدون وقفه [۲] و انتخاب یک یا دو موضوع اصلی مورد علاقه [۳] صحبت کرده‌ایم. یکی از جنبه‌های بسیار مهم دیگر دنیای پژوهش، شفافیت و صداقت در انجام آن است [۴]. ضروری است که شما در انجام هر کار پژوهشی و چاپ نتایج حاصل از آن، شفافیت و صداقت را سرلوحه کار خویش قرار دهید. از همین رو، توصیه شده است که کلیه موضوعات پژوهشی که به ذهن خلاقان می‌رسد را ابتدا بر اساس مطالعه تمامی متون موجود، در بوته آزمایش قرار دهید [۵]. آیا قبلاً مشابه این کار انجام شده است؟ اگر بلی، محققین به چه نتایجی دست یافته‌اند؟ آیا تناقض در یافته‌های موجود وجود دارد؟ آیا سؤال مهمی وجود دارد که بدون پاسخ باقی مانده باشد؟ تنها زمانی شما باید اقدام به نگارش یک طرح پژوهشی نمایید که از نوآوری و آن، اطمینان لازم را با بهره‌گیری از متون موجود کسب کرده باشید. اگر مطالعات شما نشان می‌دهد که موضوع بکر است، پس بهتر است برای انجام آن، یک طرح پژوهشی دقیق را به رشته تحریر در آورید. این نکته بدان معناست که شما دقیقاً نشان می‌دهید که پیرامون موضوع مورد علاقه‌ی شما تا به حال، چه دانشی موجود است؟ چه سؤال‌هایی باقی مانده است؟ شما قرار است که چگونه به بخشی از این سؤالات پاسخ دهید؟ طرح پژوهشی باید آن قدر دقیق به رشته تحریر در آید که اگر شما به دلایلی نتوانستید موضوع پژوهشی را انجام دهید، فرد دیگری بتواند آن را بدون مراجعه به شما انجام دهد.

اکنون که طرح پژوهشی شما آماده شده است، باید آن را به ذی‌صلاح‌ترین شورای پژوهشی و کمیته اخلاق تقدیم کنید تا مورد مطالعه قرار گرفته، ایرادات آن رفع شده، بودجه لازم برای اجرای آن تصویب گردیده و تأییدیه کمیته اخلاق را دریافت نمایید. هیچ طرح پژوهشی را شروع نکنید، مگر اینکه مصوبه شورای پژوهشی و تأییدیه کمیته اخلاق آن را قبلاً دریافت کرده باشید [۶].

۱- استاد گروه آموزشی اپیدمیولوژی و آمار زیستی، دانشکده پزشکی، مرکز تحقیقات محیط کار، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان، ایران
تلفن: ۰۳۴-۳۱۳۱۵۱۲۳، دورنگار: ۰۳۴-۳۱۳۱۵۱۲۳، پست الکترونیکی: moeygm2@yahoo.co.uk، ارکید: 0000-0003-3070-0166

پس از تصویب طرح و تأیید آن توسط کمیته اخلاق، با رعایت همه جوانب کار پژوهشی خود را شروع کنید. فرقی نمی‌کند که در آزمایشگاه کار می‌کنید یا در جامعه یا در بیمارستان و یا هر کجای دیگر. ثبت دقیق وقایع روزانه را فراموش نکنید. هر اتفاقی که می‌افتد، هر گامی که برمی‌دارید و هر نتیجه‌ای که می‌گیرید را همراه با دقت و با ذکر جزئیات یادداشت کنید. ضروری است که مراحل انجام مطالعه شما دقیقاً مطابق با پروپوزال تان پیش رود. اما اگر هر جا لازم بود که تغییری ایجاد شود، حتماً شورای پژوهشی و کمیته اخلاق را در جریان قرار داده و موافقت مجدد آن‌ها را کسب کنید.

وقتی که داده‌های لازم به دست آمد، دقیقاً مطابق با پروپوزال شروع به تجزیه و تحلیل داده‌ها و نوشتن نتایج کنید. ضروری است که داده‌های به دست آمده نظیر پرسشنامه‌ها و یا چک لیست‌های پر شده را به دقت وارد نرم‌افزارهای آماری کرده و حداقل برای پنج سال آن‌ها را در جای امنی نگهداری کنید. نباید هویت افراد تحت مطالعه افشاء گردد و شما نباید به هیچ وجه داده‌ها را دستکاری یا ابداع کرده تا به نتایج دلخواه‌تان برسید [۷]، بلکه باید با صداقت و شفافیت هر چه تمام‌تر، آن‌ها را ثبت کرده، تجزیه و تحلیل نموده و گزارش نمائید.

حتی اگر به نتایج مورد نظران دست نیافته‌اید، باید همه چیز را طبق آن‌چه که به دست آمده گزارش نمائید. به هنگام نگارش نتایج تحقیق چه در قالب یک گزارش کوتاه یا یک مقاله، باید اصول اخلاقی مرتبط با پژوهش را رعایت نموده و از کپی کردن نتایج مطالعات دیگران و حتی مطالعات قبلی خودتان پرهیز نمائید [۸]. اگر سردبیر، داوران و ویراستاران سؤالاتی از مقاله شما کردند، با صداقت هر چه تمام‌تر آن‌ها را پاسخ دهید. یادتان باشد که نتایج مطالعه شما نه تنها مورد استناد سایر دانشمندان قرار خواهد گرفت، بلکه تأثیر مهمی را در سلامت آحاد جامعه بر جای خواهد گذاشت، پس تا جایی که می‌توانید شفافیت و صداقت را سرلوحه کار خویش قرار دهید.

References

- [1] Rezaeian, M. The World of Research and Its Mysteries; Creativity and Innovation. *JRUMS* 2021; 20(4): 369-70.
- [2] Rezaeian, M. The World of Research and Its Secrets; Uninterrupted Work. *JRUMS* 2021; 20(5): 485-6.
- [3] Rezaeian, M. The world of research and its secrets; choose one or two topics of interest. *JRUMS* 2021; 20(6): 611-12.
- [4] Rutkove SB. Biomedical research: An Insider's guide. *Springer* 2016.
- [5] Rezaeian M. The Vital Role of the Literature Review in the Research Process. *JRUMS* 2013; 12 (4): 257-8.
- [6] Rezaeian M. Classification of Research Misconducts. *JRUMS* 2015; 13 (10): 923-924.
- [7] Rezaeian M. A review on the diverse types of research misconduct. *Middle East J Family Med* 2014; 12(7): 43-4.
- [8] Rezaeian M. Publication ethics checklist. *JRUMS* 2018; 17 (1): 1-2